

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžo/30/2014
Identifikačné číslo spisu:	1013202059
Dátum vydania rozhodnutia:	04.06.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1013202059.1

ROZSUDOK

E. súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemkovej PhD. a zo sudcov JUDr. Jany Baricovej a JUDr. Milana Moravu, v právnej veci navrhovateľa X. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom S., t. č. A., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, kancelária Trenčín, Hviezdoslavova 3, Trenčín, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu sp. značka 1N 7990/2013, Č. RZ: 50587/2013 zo dňa 29.10.2013, konajúc o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 12Sp/11/2013-16 zo dňa 14. januára 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 12Sp/11/2013-16 zo dňa 14. januára 2014 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) rozsudkom č. k. 12Sp/11/2013-16 zo dňa 14. januára 2014 potvrdil podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) rozhodnutie odporcu napadnuté opravným prostriedkom, navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania a uložil mu povinnosť zaplatiť súdny poplatok v sume 35,- €.

Napadnutým rozhodnutím odporca nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) vo veci zastupovania navrhovateľa v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) o sťažnosti pre porušenie ústavných práv v konaniach pri uložení disciplinárneho trestu rozhodnutiami Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Ilava (ďalej aj „ústav na výkon trestu“) č. 593051/1-2013 z 10. mája 2013 o uložení disciplinárneho trestu a č. 593051/1-2013 zo 17. mája 2013 o zamietnutí sťažnosti proti rozhodnutiu o uložení disciplinárneho

trestu.

Krajský súd dospel k záveru, že odporca rozhodol vecne správne a v súlade so zákonom, keď vo veci navrhovateľa, v ktorej žiadal o priznanie nároku na právnu pomoc, mal za to, že nie je vylúčená zrejme bezúspešnosť sporu, pretože v danom prípade nie je daná právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky (§ 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, ďalej len „zákon o ústavnom súde“), keďže navrhovateľ pred tým, ako podal na ústavný súd svoju sťažnosť o porušení svojho základného práva, nevyužil možnosť preskúmania rozhodnutí o svojom disciplinárnom treste/disciplinárnom previnení všeobecným súdom v rámci piatej časti OSP (správne súdnictvo), pričom zákon využiť možnosť súdneho prieskumu týchto rozhodnutí správneho orgánu nevylučuje. Neboli teda naplnené kumulatívne požiadavky pre priznanie nároku podľa § 6 ods. 1 písm. a) až c) v spojení s § 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci.

O povinnosti zaplatiť súdny poplatok rozhodol krajský súd podľa § 2 ods. 4 v spojení s § 4 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), vychádzajúc z toho, že sa na navrhovateľa nevzťahuje ani osobné, ani vecné oslobodenie od jeho platenia. Preto navrhovateľovi uložil podľa položky 10 písm. e) sadzobníka súdnych poplatkov, prílohy zákona o súdnych poplatkoch, poplatkovú povinnosť vo výške 35,- €.

Výrok o trovách konania krajský súd odôvodnil poukazom na § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP neúspechom navrhovateľa v konaní.

II.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ odvolanie v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 OSP, § 246c ods. 1 veta prvá OSP, § 250l ods. 2 OSP). Žiadal rozsudok krajského súdu zrušiť a zároveň požiadal aj o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Podľa navrhovateľa odporca prekročil jeho zákonné možnosti posúdenia zrejmej bezúspešnosti sporu podľa § 8 zákona o ústavnom súde a zároveň poukázal na možnosť podľa § 53 ods. 2 citovaného zákona, kedy len ústavný súd má právo neodmietnuť ústavnú sťažnosť podanú bez splnenia podmienok vyplývajúcich z ustanovenia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ak sťažovateľ preukáže, že pred podaním ústavnej sťažnosti nesplnil podmienku využitia opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov právnej ochrany z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Navrhovateľ nesúhlasí s názorom, že rozhodnutia napadnuté ústavnou sťažnosťou sú preskúmateľné v správnom súdnictve, pretože neboli vydané podľa správneho poriadku a navyše, ak by aj boli, už uplynula zákonom stanovená dvojmesačná lehota na podanie žaloby na súde.

Navrhovateľ zároveň v odvolaní napadol aj výrok o určení mu poplatkovej povinnosti vo výške 35,- Eur a to z dôvodu, že sa nachádza v hmotnej núdzi a preto je oslobodený od platenia súdnych poplatkov. Napadnuté rozhodnutie sa týka priznania právnej pomoci a preto je podľa navrhovateľa absurdné, aby mu v tomto konaní vznikli finančné povinnosti a určitým spôsobom by išlo o porušenie čl. 12 ods. 4 Ústavy SR. Preto navrhovateľ žiada odvolací súd, aby zrušil uloženú mu povinnosť zaplatiť súdny poplatok 35,- € a zároveň, aby rozhodol o jeho oslobodení od platenia súdnych poplatkov v tomto konaní.

III.

Odporca využil svoje právo k odvolaniu navrhovateľa sa písomne vyjadriť. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Podľa názoru odporcu je otázka posudzovania právomoci súdu taktiež otázkou, s ktorou sa centrum právnej pomoci pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti musí zaoberať. Ak nie je daná právomoc súdu na

to, aby vo veci konal a rozhodol, nemožno potom hovoriť o žiadnom potenciálnom úspechu osoby v konaní pred súdom a z tohto hľadiska nie je ani možné vylúčiť zrejmu bezúspešnosť sporu. Odporca je preto povinný pri preskúvaní zrejmej bezúspešnosti posudzovať aj právomoc súdu. Vzhľadom na ustanovenia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde je právomoc ústavného súdu podmienená využitím opravných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. V navrhovateľovom prípade však nedošlo k využitiu opravných prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Týmto opravným prostriedkom bola možnosť navrhovateľa podať návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o disciplinárnom treste podľa piatej časti OSP.

Vo vzťahu k navrhovateľovmu poukazu na možný postup ústavného súdu podľa ustanovenia § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde, odporca uviedol, že navrhovateľ v čase konania o žiadosti o poskytovanie právnej pomoci nepredložil rozhodnutie alebo vyjadrenie ústavného súdu, ktorým by preukazoval postup podľa § 53 ods. 2 citovaného zákona. Pokiaľ by navrhovateľ uvedené vyjadrenie ústavného súdu predložil, odporca by mal za to, že došlo k splneniu podmienky týkajúcej sa založenia právomoci ústavného súdu. Odporca posudzuje žiadosť o poskytnutie právnej pomoci na základe skutočností, ktoré existujú v čase rozhodovania o žiadosti. S prihliadnutím na uvedené mal odporca zákonnú povinnosť skúmať, či sú splnené napr. aj základné podmienky konania pred ústavným súdom. Jednou z podmienok bolo aj skúmať, či bola založená právomoc ústavného súdu na prejednanie vecí. Zároveň odporca poukázal na právne závery uvedené v rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. I. US 732/2013 zo dňa 11.12.2013, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti navrhovateľa.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 OSP).

Podľa ustanovení tretej hlavy druhej časti OSP sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov (§ 250l ods. 1 OSP).

Podľa § 6 ods. 1 zákona o bezplatnej právnej pomoci fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak:

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.

Podľa § 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremŕčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá Ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy

podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže Ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak Ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 49 zákona o ústavnom súde sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba (ďalej len „sťažovateľ“), ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺňa podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Spornou skutočnosťou v prejednávanej veci je otázka zrejmej bezúspešnosti žiadosti navrhovateľa o priznanie nároku na právnu pomoc podľa zákona o poskytovaní právnej pomoci.

Z predloženého spisového materiálu vrátane administratívneho spisu a podaní navrhovateľa nesporne vyplýva, že navrhovateľ sa domáhal priznania nároku na bezplatnú právnu pomoc v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) pre porušenie základných práv alebo slobôd v konaniach pri uložení disciplinárneho trestu rozhodnutiami Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Ilava (ďalej len „ústav na výkon trestu“) č. 593051/1-2013 zo dňa 10. mája 2013 o uložení disciplinárneho trestu a č. 593051/1-2013 zo dňa 17. mája 2013 o zamietnutí sťažnosti proti rozhodnutiu o uložení disciplinárneho trestu.

Po zistení, že navrhovateľ spĺňa predpoklad priznania nároku na právnu pomoc podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o poskytovaní právnej pomoci, pristúpil odporca k zisťovaniu, či sú naplnené aj ostatné zákonné požiadavky, t. j., že nejde o prípad tzv. zrejmej bezúspešnosti (nepostačuje, že túto nemožno vylúčiť), a že hodnota sporu, ak je vyčísľiteľná, presahuje sumu minimálnej mzdy.

Pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v našom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v § 138 ods. 1 OSP v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, keď OSP pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov vylučuje zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Občiansky súdny poriadok však konkrétne neupravuje, čo je potrebné pod týmto pojmom rozumieť. Zákon o bezplatnej právnej pomoci príkladmo uvádza, na čo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže jednou z podmienok pre priznanie tohto nároku je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri aplikácii § 138 OSP všeobecné súdy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybne, že mu vo veci nemôže byť vyhovené.

Pri posúdení splnenia podmienky podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, t. j. v tomto prípade, že sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, mohol Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde prihliadnuť i na dôvody hodné osobitného zreteľa a odpustiť nesplnenie uvedenej zákonnej podmienky pre podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Avšak v predmetnej

veci tak ústavný súd neurobil.

Uvedená skutočnosť vyplýva z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 732/2013 zo dňa 11.12.2013, ktorým ústavný súd odmietol z dôvodu neprípustnosti predmetnú sťažnosť navrhovateľa vo veci namietaného porušenia jeho základných práv a slobôd rozhodnutiami Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Ilava č. 593051/1-2013 z 10. mája 2013 o uložení disciplinárneho trestu a zo 17. mája 2013 o zamietnutí sťažnosti proti rozhodnutiu o uložení disciplinárneho trestu. V tejto veci Ústavný súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa nie je prípustná pre nevyčerpanie dostupného a účinného právneho prostriedku ochrany základných práv a slobôd, a preto ju odmietol pre jej neprípustnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ mal a má možnosť domáhať sa ochrany všetkých ním označených práv tak, ako to namietal v sťažnosti podanej ústavnému súdu, prostredníctvom príslušnej prokuratúry ako orgánu vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu, ktorá je oprávnená a zároveň povinná v prípade zistenia porušenia právnych predpisov ústavom na výkon trestu vo vzťahu k osobe sťažovateľa zabezpečiť nápravu nezákonného stavu. Ústavný súd vo vyššie uvedenej veci zároveň poznamenal, že „.... všeobecné súdy rozhodnutia funkcionárov ústavov na výkon trestu odňatia o uložení disciplinárneho trestu odsúdenému vo výkone trestu môžu preskúmať taktiež v rámci správneho súdnictva na základe podanej správnej žaloby podľa relevantných procesnoprávnych ustanovení (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Sžo/40/2012 zo dňa 16. januára 2013). V takom prípade by ochranu sťažovateľovým základným právam bol oprávnený a povinný poskytnúť práve všeobecný súd.“

Vzhľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že napadnuté rozhodnutie žalovaného vychádzalo zo správne zisteného skutkového stavu a vo vzťahu k posudzovaným podmienkam na priznanie práva navrhovateľa na poskytnutie mu právnej pomoci bez finančnej účasti odporca pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu postupoval v súlade s § 6 ods. 1 písm. b) v spojení s § 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci, s prihliadnutím na nesplnenie podmienok kladených zákonom na konanie o ústavnej sťažnosti navrhovateľa pred ústavným súdom. Správnosť rozhodnutia odporcu nepriamo potvrdzuje aj vyššie uvedené rozhodnutie ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti navrhovateľa, ktorá už bola odmietnutá z tých istých dôvodov, ktoré v napadnutom rozhodnutí predpokladal odporca.

Krajský súd vyhodnotil závery odporcu ako podložené a správne, preto je namieste skonštatovať vecnú a právnu správnosť jeho hodnotenia, a teda aj vecnú správnosť výroku rozsudku prvostupňového súdu.

Preto najvyšší súd rozsudok krajského súdu potvrdil (§ 250ja ods. 3 veta druhá OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP a podľa § 219 ods. 1 OSP).

O poplatkovej povinnosti navrhovateľa v odvolacom konaní rozhodne krajský súd a to následne potom, ako rozhodne o žiadosti navrhovateľa o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov (§ 138 OSP). V odvolacom konaní je poplatníkom ten, kto podal odvolanie, pri dovolaní ten, kto podal dovolanie. Poplatníkom je tiež ten, kto podal opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu a v konaní nebol úspešný (§2 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov). Vo veciach poplatkov rozhoduje orgán, ktorý je oprávnený vykonať poplatkový úkon. Vo veciach poplatkov za konanie na odvolacom súde rozhoduje súd, proti rozhodnutiu ktorého odvolanie smeruje, ak o poplatku nerozhodol odvolací súd (§ 12 ods. 1 citovaného zákona).

O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 250l ods. 2 OSP a podľa § 250k ods. 1 OSP tak, že navrhovateľovi ich náhradu pre neúspech v konaní nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.